

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС

DOI <https://doi.org/10.18524/2411-2054.2026.61.352846>

УДК 347.98:347.952

І. В. Коцюбко, доктор філософії

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Кафедра юстиції

вул. Володимирська, 60, Київ, 01011, Україна

email: i_kotsubko@ukr.net

ORCID iD: <https://orcid.org/0009-0001-7310-0286>

СЛУЖБА САНКЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ: КОНЦЕПЦІЯ ЗАПРОВАДЖЕННЯ

У статті здійснено спробу концептуального обґрунтування виокремлення та законодавчого закріплення правового статусу суб'єкта ініціювання санкції у вигляді стягнення в дохід держави активів підсанкційних осіб крізь призму висвітлення проблемних аспектів правового статусу суб'єктів, уповноважених на участь у відносинах, пов'язаних із застосуванням цієї санкції, а також формування перспектив розвитку цього правового інституту задля підвищення ефективності його функціонування.

Встановлено, що у справах про стягнення в дохід держави активів підсанкційних осіб суб'єктом ініціювання цієї санкції законодавчо визначено Міністерство юстиції України та наділено його правовим статусом центрального органу виконавчої влади, який забезпечує реалізацію державної політики у сфері стягнення в дохід держави таких активів. Констатовано, що значний обсяг завдань Міністерства юстиції України потребує належного упорядкування з метою недопущення переобтяження нетиповими функціями та завданнями, основним серед яких є, передусім, забезпечення реалізації державної правової політики у сфері правозастосовної та правотворчої діяльності, а не санкційної політики.

Доведено потребу у формуванні концептуально обґрунтованої системи суб'єктів у сфері реалізації державної санкційної політики, як елементу механізму функціонування суб'єктів у сфері національної безпеки, задля вирішення низки проблемних аспектів, сформованих актуальною практикою застосування санкцій. Обґрунтовано доцільність запровадження дієвого інструменту захисту національної безпеки і оборони шляхом створення Служби санкційної політики України як центрального органу виконавчої влади із спеціальним статусом у сфері державної санкційної політики. Запропоновано авторське бачення правого статуту цього органу крізь призму виокремлення особливостей його компетенції та переваг створення. Визначено перспективи розвитку цього правового інституту. Запропоновано авторське бачення змін законодавчого регулювання відносин у цій сфері.

Ключові слова: санкції, стягнення в дохід держави активів підсанкційних осіб, державна санкційна політика, Вищий антикорупційний суд, Рада національної безпеки і оборони України, Міністерство юстиції України, Служба санкційної політики України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У науковій юридичній літературі правовий статут Мін'юсту досліджувався, переважно, крізь призму забезпечення формування та реалізації державної правової політики, державної політики у сфері державної реєстрації, організація роботи нотаріату, надання безоплатної правничої допомоги, експертного забезпечення правосуддя, примусового виконання рішень, а також окремих аспектів його повноважень, що було предметом дослідження таких науковців як: О. Марченко [7], Н. Железняк [8], Р. Будецький [9], О. Чудний [10], В. Желінський [11], Х. Кобацька [12] та багатьох інших. Водночас повноваження Мін'юсту у сфері санкційної політики, зокрема як суб'єкта стягнення в дохід держави активів підсанкційних осіб, як і інших уповноважених суб'єктів у сфері застосування цієї санкції, не отримали всебічної, належної доктринальної розвідки з огляду на новизну цього правового інституту.

Мета статті полягає у концептуальному обґрунтуванні виокремлення та законодавчого закріплення правового статусу суб'єкта ініціювання санкції у виді стягнення в дохід держави активів підсанкційних осіб, а також формування перспектив розвитку цього правового інституту задля підвищення ефективності його функціонування.

Виклад основного матеріалу. Дослідження відносин у сфері застосування санкції у вигляді стягнення в дохід держави активів підсанкційних осіб та правового статусу суб'єктів, уповноважених на участь у цьому процесі, не лише в умовах дії правового режиму воєнного стану, а й поза ним, має важливе значення для цілей забезпечення ефективності актуальної санкційної політики держави та її перспективного розвитку. Законодавчо закріплена послідовність процесу застосування досліджуваної санкції дає можливість виокремити таких уповноважених суб'єктів у цій сфері: 1) Рада національної безпеки і оборони України (далі – РНБО), яка уповноважена ухвалювати Рішення про застосування до фізичної чи юридичної особи санкції у вигляді блокування активів; 2) Президент України, який уповноважений своїм Указом вводити в дію вказане Рішення РНБО; 3) Мін'юст, як центральний орган виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері стягнення в дохід держави активів підсанкційних осіб, який за результатами отриманої інформації від органів державної влади та органів місцевого самоврядування та за наявності підстав для застосування цієї санкції, подає позовну заяву до ВАКС про застосування цієї санкції; 4) ВАКС, який за результатами судового розгляду вказаної позовної заяви ухвалює рішення про задоволення позовних вимог повністю або частково щодо застосування вказаної санкції, або про відмову у задоволенні такого позову (ч. 7 ст. 283⁻¹ КАСУ).

Таким чином, до суб'єктів застосування санкції у вигляді стягнення в дохід держави активів підсанкційних осіб, законодавцем віднесено: РНБО, Президента України, Мін'юст, ВАКС, що зумовлює потребу висвітлення їхнього правового статусу крізь призму участі у цьому процесі.

У цьому контексті слід зазначити, що особливу роль у системі забезпечення національної безпеки і оборони України, в тому числі щодо застосування санкцій, відіграє РНБО, яка, згідно з положеннями ч. 1 ст. 107 Конституції України є координаційним органом з питань національної безпеки і оборони при Президентові України. Цей орган наділений повноваженнями щодо визначення

можна віднести, зокрема, залучення для виявлення та розшуку таких активів інших органів державної влади та органів місцевого самоврядування, які повинні сприяти виявленню та розшуку активів у межах прав та можливостей, наданих їм законодавством, яким унормовано статус і організацію їхньої діяльності. Отримавши інформацію щодо виявлення активів у підсанкційних осіб, Мін'юст перевіряє наявність законодавчо закріплених підстав для звернення із позовною заявою до ВАКС про застосування санкції у вигляді стягнення в дохід держави активів таких осіб.

Водночас, враховуючи значний обсяг завдань та повноважень Мін'юсту у процесі стягнення в дохід держави активів підсанкційних осіб, виникає питання об'єктивної спроможності цього органу у ефективному забезпеченні застосування такого виду санкції. Так, правовий статус Мін'юсту закріплений у Положенні, яке затверджено Постановою Кабінету Міністрів України (далі – КМУ), відповідно до якого Мін'юст є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується КМУ [18]. Запровадження законодавцем правового інституту стягнення в дохід держави активів підсанкційних осіб стало підставою для ухвалення Постанови КМУ про внесення змін до Положення про Мін'юст, якими на цей орган покладено завдання забезпечення реалізації державної політики у сфері стягнення в дохід держави активів осіб, щодо яких застосовано санкції [19].

Слід зауважити, що відповідно до Закону України «Про центральні органи виконавчої влади» міністерство, як один із видів центральних органів виконавчої влади в Україні, покликано забезпечувати формування та реалізацію державної політики в одній чи декількох визначених Кабінетом Міністрів України сферах суспільного та державного життя. До основних завдань міністерства, як органу, що забезпечує формування та реалізує державну політику в одній чи декількох сферах, законодавцем віднесено такі: забезпечення нормативно-правового регулювання; визначення пріоритетних напрямів розвитку; інформування та надання роз'яснень щодо здійснення державної політики; узагальнення практики застосування законодавства, розроблення пропозицій щодо його вдосконалення та внесення в установленому порядку проектів законодавчих актів, актів Президента України, Кабінету Міністрів України на розгляд Президентіві України та Кабінету Міністрів України; забезпечення здійснення соціального діалогу на галузевому рівні; здійснення інших завдань, визначених законами України (ст. 7) [20].

У цьому контексті слід вказати про законопроектні напрацювання, за якими пропонувалося визначити суб'єктом реалізації досліджуваної санкції Національне агентство з питань запобігання корупції (далі – НАЗК) [21]. Проте, така пропозиція не віднайшла експертної підтримки. Зокрема, у висновку Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України на відповідний законопроект зазначалося, що наділення такими повноваженнями НАЗК не узгоджується з положеннями Закону України «Про запобігання корупції» та його спеціальною компетенцією [22]. Таким чином, статусом центрального органу виконавчої, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері стягнення в дохід держави активів підсанкційних осіб було наділено Мін'юст.

нормативно-правова база у сфері національної (державної) безпеки [23, с. 49–50], що заслуговує на підтримку.

Одним із етапів на шляху створення ефективного механізму функціонування суб'єктів у сфері національної безпеки з метою збереження цілісності Української держави, забезпечення її відновлення та подальшого сталого розвитку на засадах демократії, верховенства права, на нашу думку, має стати формування концептуально обґрунтованої системи суб'єктів у сфері реалізації державної санкційної політики.

Необхідність у формуванні концептуально обґрунтованої системи суб'єктів у сфері реалізації державної санкційної політики обумовлена пошуками шляхів вирішення низки проблемних аспектів, сформованих актуальною практикою застосування санкцій відповідно до однойменного Закону України, серед яких дослідники виокремлюють: 1) відсутність чітких критеріїв і неоднозначність щодо підстав застосування санкцій, які створюють ризик політизації цього процесу та можуть призвести до недоречного використання санкційних механізмів; 2) недостатня юридична визначеність термінів, що ускладнює їхню інтерпретацію і може порушувати права суб'єктів, щодо яких застосовуються санкції; 3) недостатня прозорість процедур застосування санкцій і відсутність ефективних механізмів юридичного захисту, що порушує принцип верховенства права і права на справедливий процес; 4) необґрунтоване застосування обмежень, які не мають чіткої юридичної бази, що може призводити до порушення прав суб'єктів і скасування рішень у судовому порядку [24, с. 190].

Цілком поділяємо такі застороги, оскільки під час застосування санкцій, в тому числі у вигляді стягнення в дохід держави активів підсанкційних осіб, подекуди використовуються оціночні судження щодо фактів та обставин, які можуть вказувати на загрозу національній безпеці та обороні країни, які важко належним чином обґрунтувати у рішенні про застосування санкції. Означені обставини зумовлюють обґрунтовані сумніви щодо правомірності такої процедури. У цьому контексті слід зауважити, що судова практика [25] свідчить, зокрема, про те, що у рішенні РНБО про застосування санкцій може бути не зазначено визначених законодавцем підстав для їхнього застосування, що стає підставою для оскарження в подальшому Указу Президента України про введення в дію рішення РНБО про застосування санкцій, оскільки рішення РНБО та її пропозиції про застосування санкцій, які надаються Президенту України, не можуть бути оскаржені, адже РНБО є лише координаційним органом, тому оскарженню підлягають Укази Президента України про введення в дію такого рішення РНБО. З цього приводу у науковій юридичній літературі зазначається про те, що структура та повноваження цього органу свідчить про політичний характер відповідальності РНБО за стан справ у дорученій сфері та необхідність вдосконалення її адміністративно-правового статусу шляхом внесення законодавчих змін про наділення РНБО України статусом юридичної особи як самостійного органу державної влади [17, с. 67].

За таких обставин, на наше бачення, прийняттю усіх рішень РНБО про застосування, зміну та скасування санкцій повинен передувати висновок спеціального уповноваженого органу щодо підставності та доцільності накладення конкретного виду санкції із обґрунтуванням підстав та строку її застосування. Такими повноваженнями доцільно наділити спеціально

Принагідно зауважимо, що однією із законопроектних ініціатив пропонувалось створення Бюро з питань санкційної політики РНБО зі статусом робочого органу, підпорядкованого РНБО, який мав здійснювати супровід її діяльності у питаннях санкційної політики України, зокрема, шляхом реалізації повноважень щодо ведення Єдиного реєстру санкцій, підготовки та надання висновків та звітів на засідання РНБО, здійснення моніторингу у цій сфері [28], однак свого розвитку ця законопроектна ініціатива не віднайшла. Попри це, у розвиток ідеї створення спеціалізованого органу з питань державної санкційної політики з урахуванням функціональних особливостей статусу нещодавно створених органів з назвою «бюро», таких як Національне антикорупційне бюро, Державне бюро розслідувань, Бюро економічної безпеки, які є важливими складниками системи органів правопорядку, вважаємо більш виправданим використати найменування «служба» для спеціалізованого державного органу з питань державної санкційної політики, виходячи із етимології вказаного поняття під яким розуміють «обов'язок, визначений посадою» [29, с. 377], а також поняття «служити», яке вживається, зокрема, як запевнення у відданості, вірності [29, с. 379], що видається цілком виправданим у розрізі здійснення захисту національної безпеки, оборони держави та суспільства, оскільки формування ефективних механізмів захисту національної безпеки і оборони є однією із гарантій збереження суверенітету та територіальної цілісності держави, забезпечення її могутності.

Практичне втілення результатів проведеного дослідження потребуватиме релевантних змін до законодавства України щодо створення *Служби санкційної політики* та визначення її компетенції, у тому числі наділення її правом звернення із позовною заявою про застосування санкції, передбаченої пунктом 1⁻¹ ч. 1 ст. 4 Закону, до уповноваженого суду.

Висновки і пропозиції. Дослідження відносин у сфері застосування санкції у вигляді стягнення в дохід держави активів підсанкційних осіб та правового статусу суб'єктів, уповноважених на участь у цьому процесі, не лише в умовах дії правового режиму воєнного стану, а й поза ним, має важливе значення для цілей забезпечення ефективності актуальної санкційної політики держави та її перспективного розвитку. Сучасні виклики зумовлюють потребу у зміцненні існуючих механізмів захисту національних інтересів, безпеки, суверенітету та територіальної цілісності держави, зокрема, шляхом формування концептуально обґрунтованої системи суб'єктів у сфері реалізації державної санкційної політики, як елементу механізму функціонування суб'єктів у сфері національної безпеки, задля вирішення низки проблемних аспектів, сформованих актуальною практикою застосування санкцій.

Одним із перспективних напрямів вдосконалення механізму державної санкційної політики вбачається запровадження дієвого інструменту захисту національної безпеки і оборони шляхом створення *Служби санкційної політики України* – центрального органу виконавчої влади із спеціальним статусом у сфері державної санкційної політики, створення якого в цілому буде відповідати легітимній меті застосування санкцій: швидке і оперативне реагування держави щодо забезпечення миру і безпеки країни, захисту національних інтересів, збереження цілісності держави та її громадян. На нашу думку, такий *правовий статус Служби санкційної політики України має бути закріплені в окремому*

профільному законі. Спеціальний статус такої Служби обумовлюється її завданнями та повноваженнями.

Практичне втілення результатів проведеного дослідження потребуватиме релевантних змін до законодавства України щодо створення *Служби санкційної політики України* та визначення її компетенції, у тому числі наділення її правом звернення із позовною заявою про застосування санкції, передбаченої пунктом 1⁻¹ ч. 1 ст. 4 Закону, до уповноваженого суду, що дозволить виключити із Положення про Міністерство юстиції України завдання щодо реалізації державної політики у сфері стягнення в дохід держави активів осіб, щодо яких застосовано санкції, та зосередити його зусилля на більш ефективному формуванні та реалізації державної правової політики, що водночас і повинно визначати вектори подальших наукових розвідок у сфері досліджуваних питань.

Список використаної літератури

1. Про введення воєнного стану: Указ Президента України від 24.02.2022 № 64/2022. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text> (дата звернення: 18.02.2026).
2. Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні»: Закон України від 24.02.2022 № 2102-XI. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2102-20#Text> (дата звернення: 18.02.2026).
3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення ефективності санкцій, пов'язаних з активами окремих осіб: Закон України від 13.05.2022 № 2257-IX <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2257-20#n55> (дата звернення: 18.02.2026).
4. Про санкції: Закон України від 14.08.2014 №1644-VII. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1644-18#Text> (дата звернення: 18.02.2026).
5. Євген Крапивін. Стягнення в дохід держави активів як різновид санкцій та практика Європейського суду з прав людини. https://www.helsinki.org.ua/wp-content/uploads/2024/06/Maket_web-1.pdf (дата звернення: 18.02.2026).
6. Предместніков О. Завдання Міністерства юстиції України як основа його правового статусу і діяльності. *Jurnalul juridic național: teorie și practică*. 2016. Вип. 2. С. 71–75.
7. Марченко О. В. Адміністративно-правовий статус Міністерства юстиції України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2017. 17с.
8. Железняк Н. А. Правові та організаційні форми діяльності Міністерства юстиції України у здійсненні державної правової політики (теоретичні та практичні питання) : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2005. 21с.
9. Будецький Р. В. Міністерство юстиції України: до проблеми визначення адміністративно- правового статусу. *Юрист України*. 2014. Вип. 3(28). С. 29–36.
10. Чудний О. В. Контроль і нагляд Міністерства юстиції за діяльністю нотаріату в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Дніпропетровськ, 2014. 19 с.
11. Желінський В. М. Адміністративно-правові засади реєстраційної діяльності Міністерства юстиції України : дис. ...канд. юрид. наук :12.00.07. Київ, 2020. 234с.
12. Кобацька Х. І. Порівняльно-правова характеристика центральних органів виконавчої влади у сфері юстиції: європейська традиція та вітчизняна практика : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Київ, 2017. 19с.
13. Бабич А. М. Місце Ради національної безпеки і оборони України в системі державного управління національною безпекою України. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2023. № 1. С. 10–17.
14. Дашковська А. В. Адміністративно-правовий статус Ради національної безпеки і оборони України : дис. ... д-ра філос. 081 Право. Київ, 2024. 255с.
15. Салазький О. Застосування інституту спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій) крізь призму приписів Конституції України. *Право України*. 2023. № 1. С. 148–159.

16. Омелько І. І. Конституційно-правовий статус Ради національної безпеки і оборони України. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. № 5. С. 166–170.
17. Бабич А.М. Розгляд адміністративними судами публічно-правових спорів щодо застосування санкцій Радою Національної безпеки і оборони України : дис. ... д-ра філос. 081 Право. Київ, 2024. 215 с.
18. Про затвердження Положення про Міністерство юстиції України: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.07.2014 № 228. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/228-2014-%D0%BF#Text> (дата звернення: 20.02.2026).
19. Про внесення змін до Положення про Міністерство юстиції України: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.05.2022 № 635. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/635-2022-%D0%BF#n2> (дата звернення: 20.02.2026).
20. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17.03.2011 №3166-VI. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17#Text> (дата звернення: 20.02.2026).
21. Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо підвищення ефективності санкцій, пов'язаних з активами окремих осіб» від 12.05.2022 р. № 2257-IX. <https://itd.rada.gov.ua/31aba106-d24d-44c2-ac29-fb1d41797c5e> (дата звернення: 20.02.2026).
22. Висновок Головного науково-експертного управління на проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо підвищення ефективності санкцій, пов'язаних з активами окремих осіб». <https://itd.rada.gov.ua/ca24ceb7-75d5-43e5-9ec8-55d75b277adf> (дата звернення: 20.02.2026).
23. Бейкун А. Л., Матвієць С. Я., Чухрай І. Ю., Баланда О. М. Визначення проблем розвитку конституційних принципів складових системи забезпечення національної безпеки. *Збірник наукових праць Центру воєнно-стратегічних досліджень Національного університету оборони України*. 2023. № 3 (79). С. 45–51.
24. Гриненко С. О. Проблеми застосування спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій) відповідно до Закону України «Про санкції». *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 6. С. 188–191.
25. Рішення Верховного Суду у справі № 9901/259/19 від 18.06.2020. <https://reyestr.court.gov.ua/Review/89977248> (дата звернення: 20.02.2026).
26. Новіков Д.О. Адміністративно-правове регулювання санкційної політики України : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Тернопіль, 2025. 223с.
27. Про Стратегію національної безпеки України: Рішення РНБО від 14.09.2020. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0005525-20#n2> (дата звернення: 20.02.2026).
28. Проект Закону України про засади санкційної політики України від 02.03.2021 № 5191. http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=71291 (дата звернення: 20.02.2026).
29. Словник української мови : в 11 тт. / за ред. І. К. Білодіда. К. : Наукова думка, 1970–1980. Т. 9. 916 с.

References

1. Pro vvedennia voiennoho stanu: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 24.02.2022 No. 64/2022 [On the introduction of martial law: Decree of the President of Ukraine of February 24, 2022 No. 64/2022]. (2022). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text> [in Ukrainian].
2. Pro zatverdzhennia Ukazu Prezydenta Ukrainy «Pro vvedennia voiennoho stanu v Ukraini»: Zakon Ukrainy vid 24.02.2022 No. 2102-IX [On approval of the Decree of the President of Ukraine “On the introduction of martial law in Ukraine”]: Law of Ukraine of February 24, 2022 No. 2102-IX]. (2022). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2102-20#Text> [in Ukrainian].
3. Pro vnesennia zmin do deiaikykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo pidvyshchennia efektyvnosti sanktsii, poviazanykh z aktyvamy okremykh osob: Zakon Ukrainy vid 13.05.2022 No. 2257-IX [On amendments to certain legislative acts of Ukraine regarding increasing the effectiveness of sanctions related to the assets of certain persons: Law of Ukraine of May 13, 2022 No. 2257-IX]. (2022). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2257-20#n55> [in Ukrainian].
4. Pro sanktsii: Zakon Ukrainy vid 14.08.2014 No. 1644-VII [On sanctions: Law of Ukraine of August 14, 2014 No. 1644-VII]. (2014). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1644-18#Text> [in Ukrainian].

19. Pro vnesennia zmin do Polozhennia pro Ministerstvo yustytzii Ukrainy: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 27.05.2022 No. 635 [On amendments to the Regulation on the Ministry of Justice of Ukraine: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of May 27, 2022 No. 635]. (2022). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/635-2022-%D0%BF#n2> [in Ukrainian].
20. Pro tsentralni orhany vykonavchoi vlady: Zakon Ukrainy vid 17.03.2011 No. 3166-VI [On central executive bodies: Law of Ukraine of March 17, 2011 No. 3166-VI]. (2011). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17#Text> [in Ukrainian].
21. Proekt Zakonu Ukrainy «Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv shchodo pidvyshchennia efektyvnosti sanktsii, poviazanykh z aktyvamy okremykh osib» vid 12.05.2022 No. 2257-IX [Draft Law of Ukraine “On amendments to certain legislative acts regarding increasing the effectiveness of sanctions related to the assets of certain persons” of May 12, 2022 No. 2257-IX]. (2022). <https://itd.rada.gov.ua/31aba106-d24d-44c2-ac29-fb1d41797e5e> [in Ukrainian].
22. Vysnovok Holovnoho naukovno-ekspertnoho upravlinnia na proekt Zakonu Ukrainy «Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv shchodo pidvyshchennia efektyvnosti sanktsii, poviazanykh z aktyvamy okremykh osib» [Conclusion of the Main Scientific and Expert Department on amendments regarding sanctions effectiveness]. (2022). <https://itd.rada.gov.ua/ca24cebf-75d5-43e5-9ec8-55d75b277adf> [in Ukrainian].
23. Beikun, A. L., Matviets, S. Ya., Chukhrai, I. Yu., & Balanda, O. M. (2023). Vyznachennia problem rozvytku konstytutsiinykh pryntsyviv skladovykh systemy zabezpechennia natsionalnoi bezpeky [Identification of problems in the development of constitutional principles of the national security system]. *Zbirnyk naukovykh prats Tsentru voienno-stratehichnykh doslidzhen [Collection of Scientific Works of the Center for Military Strategic Studies]*, (3), 45–51 [in Ukrainian].
24. Hrynenko, S. O. (2024). Problemy zastosuvannia spetsialnykh ekonomichnykh ta inshykh obmezhuvalnykh zakhodiv (sanktsii) vidpovidno do Zakonu Ukrainy «Pro sanktsii» [Problems of applying sanctions under the Law of Ukraine “On sanctions”]. *Yurydychnyi naukovi elektronnyi zhurnal [Legal Scientific Electronic Journal]*, (6), 188–191 [in Ukrainian].
25. Rishennia Verkhovnoho Sudu u spravi No. 9901/259/19 vid 18.06.2020 [Decision of the Supreme Court in case No. 9901/259/19 of June 18, 2020]. (2020). <https://reyestr.court.gov.ua/Review/89977248> [in Ukrainian].
26. Novikov, D. O. (2025). Administratyvno-pravove rehuliuвання sanktsiinoi polityky Ukraini [Administrative and legal regulation of sanctions policy in Ukraine] (Candidate’s thesis). Ternopil [in Ukrainian].
27. Pro Stratehiiu natsionalnoi bezpeky Ukrainy: Rishennia RNBO vid 14.09.2020 [On the National Security Strategy of Ukraine: Decision of the National Security and Defense Council of September 14, 2020]. (2020). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0005525-20#n2> [in Ukrainian].
28. Proiekt Zakonu Ukrainy pro zasady sanktsiinoi polityky Ukrainy vid 02.03.2021 No. 5191 [Draft Law of Ukraine on the principles of sanctions policy of Ukraine of March 2, 2021 No. 5191]. (2021). http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=71291 [in Ukrainian].
29. Bilodid, I. K. (Ed.). (1970–1980). Slovnyk ukraïnskoi movy [Dictionary of the Ukrainian language] (Vol. 9). Naukova dumka.

Дата надходження: 18.03.2026

Дата прийняття до друку: 10.04.2026

Дата публікації: 29.05.2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу CC BY-NC 4.0

I. V. Kotsiubko, PhD

Taras Shevchenko National University of Kyiv

Department of Justice

20 Volodymyrska St, Kyiv, 01011, Ukraine

email: i_kotsubko@ukr.net

ORCID iD: <https://orcid.org/0009-0001-7310-0286>

UKRAINE'S SANCTIONS POLICY SERVICE: CONCEPT OF IMPLEMENTATION

Summary

The article attempts to provide a conceptual justification for distinguishing and legislatively establishing the legal status of the entity initiating sanctions in the form of confiscation of the assets of sanctioned persons for the benefit of the state through the prism of highlighting problematic aspects of the legal status of entities authorised to participate in relations related to the application of this sanction, as well as the formation of prospects for the development of this legal institution in order to improve its effectiveness.

The dialectical method of scientific cognition was taken as a basis, which made it possible to objectively assess the current state of legal regulation of the institution of confiscation of assets of sanctioned persons to the state. The formal-logical method was also used, which made it possible to analyse the norms of Ukrainian legislation regarding the powers of entities authorised by the legislator to initiate sanctions in the form of the confiscation of assets of sanctioned persons for the benefit of the state and their legal status.

It has been established that in cases concerning the recovery of assets of sanctioned persons for the state, the Ministry of Justice of Ukraine is legally designated as the entity initiating this sanction and is vested with the legal status of a central executive body responsible for implementing state policy in the field of recovering such assets for the state. It has been established that a significant number of tasks of the Ministry of Justice of Ukraine need to be properly streamlined in order to avoid overloading it with atypical functions and tasks, the main ones being, first and foremost, ensuring the implementation of state legal policy in the field of law enforcement and law-making activities, rather than sanctions policy.

The need to form a conceptually sound system of entities in the field of state sanctions policy implementation as an element of the mechanism of functioning of entities in the field of national security has been proven in order to resolve a number of problematic aspects formed by the current practice of applying sanctions. The expediency of introducing an effective instrument for the protection of national security and defence by creating the Sanctions Policy Service of Ukraine as a central executive body with special status in the field of state sanctions policy is substantiated. The author's vision of the legal status of this body is proposed through the prism of highlighting the peculiarities of its competence and the advantages of its creation. The prospects for the development of this legal institution are determined. The author's vision of changes in the legislative regulation of relations in this sphere is proposed.

Keywords: sanctions, recovery of assets of sanctioned persons to the state, State Sanctions Policy, High Anti-Corruption Court, National Security and Defence Council of Ukraine, Ministry of Justice of Ukraine, Ukraine's sanctions policy service.